

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3) เพื่อศึกษาระบบกลไกในการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีเชิงปริมาณและวิธีเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระจายทั้งใน 4 ภูมิภาคทั่วประเทศ ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 175 เขต ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนเขตพื้นที่การศึกษาและจำนวนโรงเรียนในแต่ละเขตภูมิภาค

เขตภูมิภาค	จำนวนเขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนโรงเรียน
เหนือ	42	7,464
กลาง	48	5,634
ตะวันออกเฉียงเหนือ	59	13,900
ใต้	26	5,568
รวม	175	32,566

โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนผู้ให้ข้อมูลในระดับสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีวิธีการในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยในระดับเขตพื้นที่การศึกษา คือ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์ สำหรับผู้ให้ข้อมูล ในระดับสถานศึกษา คือ ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมลิสเรล ซึ่งจำเป็นต้องใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น โดยมีตัวแปรอิสระทั้งหมด 15 ตัว ในขั้นตอนนี้ใช้ขนาดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 525 คน โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลเขตพื้นที่การศึกษาละ 3 คน ส่วนในระดับสถานศึกษา ได้กำหนดแผนการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยใช้การสุ่มกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากเขตพื้นที่การศึกษาละ 2 โรงเรียน ได้จำนวนโรงเรียน 350 โรงเรียน และเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนละ 2 คน จึงได้กลุ่มตัวอย่างระดับสถานศึกษาจำนวน 1,050 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 1,575 คน ดังแสดงในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามเขตภูมิภาค

เขตภูมิภาค	จำนวน เขตพื้นที่ การศึกษา	จำนวน โรงเรียน	จำนวนผู้ให้ข้อมูล		
			ศึกษานิเทศก์	ผู้บริหาร	ครู
เหนือ	42	7,464	126	84	168
กลาง	48	5,634	144	96	192
ตะวันออกเฉียงเหนือ	59	13,900	177	118	236
ใต้	26	5,568	78	52	104
รวม	175	32,566	525	350	700

จากนั้นเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 3 เขตพื้นที่การศึกษา โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเต็มใจ และยินดีให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลวิจัยเพิ่มเติม และผู้วิจัยมีความสะดวกในการเดินทางและด้านที่พักอาศัย

จากเกณฑ์การพิจารณาดังกล่าวผู้วิจัยสามารถคัดเลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาได้ 3 เขต คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา A สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา B และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ C โดยมีผู้ให้ข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา A จำนวน 2 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา B จำนวน 2 คน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา C จำนวน 1 คน รวม 5 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วยตัวแปรแฝงจำนวน 5 ตัวแปร ซึ่งมีวิธีการวัด ดังนี้

1) ลักษณะของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วัดได้จากจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การจัดโครงสร้างของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สภาพการติดต่อสื่อสาร รูปแบบในการให้ความรู้ และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

2) ลักษณะสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร คือ วัฒนธรรมในการทำงาน และบรรยากาศในการทำงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3) ลักษณะบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร คือ การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด ทักษะคิดต่อการส่งเสริมและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา บุคลิกภาพของบุคลากร การพัฒนาตนเองของบุคลากร แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน

4) นโยบายและการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ การวิเคราะห์กลยุทธ์ การกำหนดกลยุทธ์ และความสามารถในการปฏิบัติตามกลยุทธ์

5) ประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร คือ ความสามารถของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการตรวจสอบคุณภาพภายในของสถานศึกษา ความสามารถในการปรับตัวของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ความสามารถของสถานศึกษาในการจัด สร้าง ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ความสามารถของสถานศึกษา ในการประเมินตนเอง ความพร้อมของสถานศึกษาในการรับการประเมินคุณภาพภายนอก และความสามารถของสถานศึกษาในการนำผลการวิจัยมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา มาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีเชิงปริมาณและวิธีเชิงคุณภาพ ดังนั้น เครื่องมือในการวิจัยจึงแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ (rating scale) และแบบตรวจสอบรายการ (check list) และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ (rating scale) ซึ่งผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 แบบสอบถามแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ (rating scale)

ในส่วนของแบบสอบถามแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ (rating scale) นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยหลัก 4 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านลักษณะบุคลากร และปัจจัยด้านนโยบายและการปฏิบัติงาน และเพื่อสอบถามและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 6 ด้าน คือ ความสามารถของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ความสามารถของสถานศึกษาในการจัด สร้าง ระบบประกันคุณภาพภายใน ความสามารถของสถานศึกษาในการประเมินตนเอง ความพร้อมของสถานศึกษาในการรับการประเมินภายนอก และความสามารถของสถานศึกษาในการนำผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการพัฒนาระบบประกัน

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแบบสอบถามแบบมาตรฐานค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนั้น
4	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้น
3	หมายถึง	เฉยๆ กับข้อความนั้น
2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น
1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนั้น

ข้อคำถามในส่วนนี้แยกเป็น 2 กรณี คือ ข้อคำถามเชิงบวก และข้อคำถามเชิงลบ ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนแยกเป็น 2 กรณี ดังแสดงในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ระดับความคิดเห็น	เกณฑ์การให้คะแนน	
	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
	เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนั้น	5
เห็นด้วยกับข้อความนั้น	4	2
เฉยๆ กับข้อความนั้น	3	3
ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้น	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนั้น	1	5

1.2 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (check list)

สำหรับแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (check list) นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ การจัดโครงสร้างของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และงบประมาณที่ได้รับจัดสรร จำนวน 2 ข้อ มีรายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนดังแสดงในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (check list)

คะแนน	คำถามเชิงบวก	ข้อความ	
		มี	ไม่มี
		เพียงพอ	ไม่เพียงพอ
	คำถามเชิงบวก	1	0
	คำถามเชิงลบ	0	1

แบบสอบถามดังกล่าวข้างต้น มีขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผล ที่ได้มาใช้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา กำหนดนิยาม โครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัดและเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 สร้างตารางวิเคราะห์โครงสร้างตัวแปรที่ต้องการวัดในแต่ละมิติ ดัง ตารางที่ 3.5 และสร้างข้อคำถามตามโครงสร้างที่กำหนด

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความ ชัดเจนของภาษาและรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของ อาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยการตรวจสอบ ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด หรือค่านิยมของตัวแปร (Item Objective Congruence: IOC) ความครอบคลุมของข้อคำถาม และความชัดเจนของ ภาษา

ขั้นที่ 5 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจน วาสี, 2548) และปรับปรุงข้อคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดอยู่ใน ภาคผนวก แล้วนำไปทดลองใช้กับบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริม ระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 2 คน และบุคลากรในสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประกัน คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา จำนวน 2 คน เพื่อสอบถามความเข้าใจของ คำชี้แจงและ ความชัดเจนของข้อคำถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มที่คล้ายคลึง กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ กลุ่มศึกษานิเทศก์ จำนวน 33 คน จาก 7 เขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา ได้แก่กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 35 คน และ กลุ่มครู จำนวน 35 คน จาก 35 โรงเรียน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความ เทียง (reliability) ของแบบสอบถาม ซึ่งใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ดังแสดงไว้ในตารางที่ 3.6

ขั้นที่ 7 ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) ของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงในการวิจัย

ขั้นที่ 8 นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข และจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์พร้อมนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

ตารางที่ 3.5 โครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัดในแต่ละมิติ

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	จำนวนข้อ	ข้อที่	น้ำหนัก	หมายเหตุ
ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	1.การจัดโครงสร้างของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	4	1-3,75	44.44	ฉบับที่ 1 ตอนที่ 2
	2.สภาพการติดต่อสื่อสาร	2	4-5	22.22	
	3.รูปแบบในการให้ความรู้	2	6-7	22.22	
	4.งบประมาณที่ได้รับจัดสรร	1	76	11.11	
	รวม	9	-	100	
ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม	1.วัฒนธรรมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	2	8-9	40.00	ฉบับที่ 1 ตอนที่ 2
	2.บรรยากาศในการทำงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	3	10-12	60.00	
	รวม	5	-	100	
ปัจจัยด้านลักษณะบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	1.การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด	25	13-60	52.08	ฉบับที่ 1 ตอนที่ 2
	2.ทัศนคติต่อการส่งเสริมและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา	4	38-41	8.33	
	3.บุคลิกภาพของบุคลากร	9	42-50	18.75	
	4.การพัฒนาตนเองของบุคลากร	5	51-55	10.42	
	5.แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	3	56-58	6.25	
	6.ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินงาน	2	59-60	4.17	
	รวม	48	-	100	

ตารางที่ 3.5 โครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัดในแต่ละมิติ (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	จำนวนข้อ	ข้อที่	น้ำหนัก	หมายเหตุ
ปัจจัยด้านนโยบายและการปฏิบัติงาน	1.การวิเคราะห์กลยุทธ์	6	61-66	42.86	
	2.การกำหนดกลยุทธ์	3	67-69	21.43	ฉบับที่ 1
	3.ความสามารถในการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์	5	70-74	35.71	ตอนที่ 2
	รวม	14	-	100	
ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษา	1.ความสามารถของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการตรวจสอบคุณภาพภายในโรงเรียน	9	1-9	20.93	
	2.ความสามารถในการปรับตัวของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่	2	10-11	4.65	
	3.ความสามารถของสถานศึกษาในการจัด สร้าง ระบบประกันภายในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ	16	12-27	37.21	ฉบับที่ 1 ตอนที่ 3
	3.ความสามารถของสถานศึกษาในการประเมินตนเอง	8	28-35	18.60	ฉบับที่ 2
	4.ความพร้อมของสถานศึกษาในการรับการประเมินคุณภาพภายนอก	5	36-40	11.63	ตอนที่ 2
	5.ความสามารถของสถานศึกษาในการนำผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ	3	41-43	6.98	
	รวม	43	-	100	

ตารางที่ 3.6 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถาม

ตัวแปรที่วัด	ค่าความ เที่ยง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	
ปัจจัยด้านลักษณะของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	.8579
ปัจจัยด้านลักษณะสภาพแวดล้อม	.8788
ปัจจัยด้านลักษณะบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	.8258
ปัจจัยด้านนโยบายและการปฏิบัติงาน	.9345
ประสิทธิผลการดำเนินงานในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษา	
ประสิทธิผลในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษา	.9291
รวมทั้งฉบับ	.8944

2. แนวทางการสัมภาษณ์

สำหรับการศึกษาในเชิงคุณภาพ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาระบบกลไกในการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้วิจัยจึงใช้แนวทางการสัมภาษณ์กรณีศึกษาในลักษณะแบบเจาะลึก (indepth interview) โดยผู้วิจัยได้สร้างประเด็นคำถามการสัมภาษณ์จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยแนวคำถามจะมีประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในการพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีรายละเอียดของประเด็นการสัมภาษณ์กรณีตัวอย่าง ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน
3. การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
4. การกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน
5. การนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

6. ปัญหาในการดำเนินงาน

7. แนวทางการแก้ปัญหาในการดำเนินงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง รวมทั้งดำเนินการติดตามแบบสอบถาม จำนวน 4 ครั้ง โดยติดตามด้วยตนเองและโทรศัพท์ติดตาม โดยเว้นระยะห่างเป็นเวลา 1 สัปดาห์ขึ้นไป จากนั้นจึงเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมและขอข้อมูล จังหวัดที่อยู่ในภูมิภาคต่างๆในประเทศไทย รายชื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รายชื่อโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายชื่อศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยการโทรศัพท์ และศึกษาจากเว็บไซต์ <http://www.moi.go.th/province.htm#prov> และ <http://www.obec.go.th>

2. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอไปยัง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติหน้าที่พัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

3. นำส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ และโรงเรียน พร้อมทั้งเก็บรวบรวมแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และหลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยติดตามการตอบกลับโดยโทรศัพท์ติดตาม ได้แบบสอบถามกลับคืนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน ในสัปดาห์ที่หนึ่ง จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 56 เขต คิดเป็นร้อยละ 32.00 และโรงเรียนจำนวน 152 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 43.43 สัปดาห์ที่สอง ผู้วิจัยติดตามการตอบกลับโดยโทรศัพท์ติดตาม ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 87 เขต คิดเป็นร้อยละ 49.47 และ 198 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 56.57 สัปดาห์ที่สามและสัปดาห์ที่สี่ ติดตามโดยโทรศัพท์และติดตามด้วยตัวเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 94 เขต คิดเป็นร้อยละ 53.71 และ 220 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62.86 และสัปดาห์สุดท้ายโทรศัพท์ติดตาม ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 126 เขต คิดเป็นร้อยละ 72.00 และ 245 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 70.06 โดยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2549 ถึงวันที่ 28 เมษายน 2549 รวมระยะเวลาที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 34 วัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 126 เขต คิดเป็นร้อยละ 72.00 และ 245 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 70.06

และเมื่อจำแนกตามจำนวนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของประเทศ อัตราการตอบกลับของสำนักงานเขตพื้นที่ในภาคเหนือได้รับการตอบกลับมากที่สุด เช่นเดียวกับในระดับสถานศึกษา ดังรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในแต่ละภูมิภาคจำแนกตามจำนวนเขตพื้นที่

ภูมิภาค	จำนวน สพท.	อัตราการตอบกลับของ สพท. (ร้อยละ)	จำนวนสถานศึกษา	อัตราการตอบกลับของสถานศึกษา (ร้อยละ)
เหนือ	42	32 (76.19)	84	67 (79.76)
กลาง	48	34 (70.83)	96	69 (71.88)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	59	43 (70.00)	118	80 (67.80)
ใต้	26	17 (65.38)	52	29 (55.77)
รวม	175	126 (72.00)	350	245 (70.06)

หากจำแนกตามจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในแต่ละภูมิภาคของประเทศ อัตราการตอบกลับของภาคใต้ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับการตอบกลับมากที่สุด ในส่วนของผู้ให้ข้อมูลของสถานศึกษานั้น ภาคกลางมีอัตราการตอบกลับมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 อัตราการตอบกลับของแบบสอบถามในแต่ละภูมิภาคจำแนกตามจำนวน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ภูมิภาค	จำนวนผู้ให้ข้อมูลใน สพท. (คน)	อัตราการตอบกลับของผู้ให้ข้อมูล (ร้อยละ)	จำนวนผู้ให้ข้อมูลในสถานศึกษา (คน)	อัตราการตอบกลับของผู้ให้ข้อมูล (ร้อยละ)
เหนือ	126	95 (75.40)	252	169 (67.06)
กลาง	144	112 (77.78)	288	225 (78.13)
ตะวันออกเฉียงเหนือ	177	134 (75.71)	354	241 (68.08)
ใต้	78	71 (91.03)	156	110 (70.51)
รวม	525	412 (78.48)	1,050	745 (70.95)

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ทำการลงรหัส (coding) เพื่อเตรียมสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์รวมค่าข้อมูลในระดับบุคคลให้เป็นข้อมูลเฉลี่ยของตัวแปรระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยการนำข้อมูลในระดับบุคคลของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู มาวิเคราะห์หาค่าสถิติที่เป็นค่าเฉลี่ยของตัวแปรในระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ด้วยคำสั่ง DATA - AGGREGATE ซึ่งเป็นคำสั่งที่ใช้ในการคำนวณค่าสถิติต่างๆ ของตัวแปร จำแนกตามกลุ่มของตัวแปรที่ระบุไว้ ในที่นี้ระบุให้เป็นภาพรวมของเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 175 เขต ดังนี้

1. กำหนดรหัสเขตพื้นที่การศึกษาทั้งหมด จำนวน 175 เขต โดยแยกตามภูมิภาค และจังหวัด

2. ระบุเขตพื้นที่การศึกษาเป็นชื่อตัวแปรที่ต้องการจำแนกกลุ่ม และระบุชื่อตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด จำนวน 21 ตัวแปร ใช้จำนวนเขตพื้นที่การศึกษาเป็นตัวแบ่ง จำนวน 175 เขต และเลือกค่าเฉลี่ยเป็นค่าที่ต้องการ

3. ได้จำนวนข้อมูลทั้งหมด จำนวน 175 เขตพื้นที่ที่ได้ค่าเฉลี่ยเป็นตัวแทน

สำหรับแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาที่เป็นแบบสอบถามซึ่งมีข้อมูลขาดหาย (missing) จำนวนหนึ่ง ผู้วิจัยตรวจสอบลักษณะการขาดหายของข้อมูล พบว่า ข้อมูลที่ขาดหายนั้นเป็นการขาดหายโดยสุ่ม คือ หน่วยตัวอย่างที่ขาดหายไม่มีลักษณะร่วมกัน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการจัดการกับข้อมูลที่ขาดหาย โดยใช้สถิติวิเคราะห์ประมาณค่าข้อมูลที่ขาดหายใส่แทน (replacement of missing data) โดยการประมาณค่าเฉลี่ย ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows version 11.5 เนื่องจากการใช้สถิติวิเคราะห์ประมาณค่าข้อมูลที่ขาดหายจะให้ผลดีที่สุด เพราะการตัดข้อมูลออกนอกจากจะทำให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างลดลงแล้ว ยังมีผลเสียต่อการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

ในส่วนของคุณลักษณะเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน ที่ได้จากการคัดเลือกกรณีศึกษา ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเพิ่มเติมและชี้แจงรายละเอียดของการเก็บข้อมูล
2. นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ โดยสถานที่นัดหมายคือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา
3. ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเทปในระหว่างการสนทนา โดยสัญญาว่าข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้จะใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น และไม่มีการระบุชื่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ใช้เวลาประมาณ 3 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัยซึ่งมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1.1 สำหรับการวิเคราะห์ในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ดังนี้

1.1.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

1.1.2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย (mean : $\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (coefficient of variation : C.V.) ค่าความเบ้ (skewness : SK) ค่าความโด่ง (kurtosis : KU) ของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการพัฒนาโมเดลเพื่อทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปร

1.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงในการวิจัยด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์

2.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (pearson's product-moment correlation coefficient) เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการดำเนินงาน การส่งเสริมและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows

2.2 การวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการดำเนินงานในการพัฒนาและส่งเสริมและพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พร้อมทั้งคำนวณขนาดอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้วยโปรแกรมลิสเรล

2.3 การวิเคราะห์ระบบกลไกในการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา ในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เห็นภาพของขั้นตอนการปฏิบัติงานที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย

ในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) บุคลากร
ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาและส่งเสริมระบบประกันคุณภาพ
การศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) รวมทั้งสรุป
ประเด็นความคิด และข้อเสนอแนะ